

DIZÁJNEREN

Szertől szerig

KOVÁCS GELLÉRT

MINTHA A NÉZŐ VÉNÁJÁBAN IS OTT LÓGNA A TŰ.

A csodás budapesti belvárost ritkán ábrázolt szemszögből, kicsit sem csodásnak mutatja az Index hírvideója: a huszoneves Geri hosszú évek óta a fővárosi junkie-k életét éli, romos háztól a kukáig, parkoktól a rakpartig, bolti lopástól a benzinkútig, sorstárstól a sorstársig. Ő a mi kalauzunk, őt követi Horváth – mindenféle beavatkozástól mentesen, de semmiről le nem maradvan. Az van, ami történik, azt láthatjuk, ami van. Megismerjük a többieket, pontosabban azokat a drogfüggőket, kikkel főszereplünk ideiglenesen vagy hosszabb időre összeverődik. Legtöbbször az erőltetett menetet mutatja, gyalog ténferegve, vagy a villamoson ülve, az út ideiglenes vége mindig a cucc: amikor a karba, s olykor más testrészbe fúródik a tű, Horváth akkor sem rántja el a felvétőt – miért is tenné. A gátlásnak itt semmi keresnivalója. Ott rohadt el régen valamelyik foglalt ház szemétdombos udvarán.

„Nincs a túlparton semmi”

Geri értelmes, szellemes srác. Már ami maradt belőle. Többféle komoly szervi bajjal is küzd, nincs meg a fél tüdeje. Többször tiszta volt egy darabig, de a szintetikus, olcsó szerekről a megszokotthoz képest is nehéz szabadulni: túl könnyű beszerezni. Túlságosan nincs a túlparton semmi. Rá is érvényes az, amit egyik sorstársa mond viselkedésben, miután kijött az egyik segítő szervezet irodájából: ő már lemondott volna az életről, de az élet még nem mondott le róla. Lehetne ez üres frázis, ám amikor ennyire az üresség irányít, egy ilyen mondat igenis gyomorba vágja az embert. Csakúgy, mint Horváth Balázs, és a másik operatőr, Botos Tamás filmes felfogása: képeik természetesen, de igényesek, nagyvásznonra valók. Egyébként se érezni azt, hogy a rendező irányítana, de azt sem, hogy ne tudná, hogyan lehet ebből mozgókép. Geri az, aki tempót, témát ad, a stáb vi-

szont érzi, pont ez a feladata: hogy a készülő film legyen majd Geri élete – külső kommentár nélkül, csak maga. Zene csak néha szól, elég az utcazaj. A város zaja, mely tudomást se vesz rólunk. A *Dizájneren* épp ettől tud a téma egyik legkiválóbb magyar dokumentumfilmje lenni: mert mindenféle okoskodás, formai hatásvadászat nélkül, csak úgy, a létezését mutatja. Azt, ahogy minden összefolyik. Az idő nem tud rendszerezni, mert nincs mit. Bár a film végpontja arról szól, Geri hogyan vonul be sokadszor az elvonóra, de ő is elmondja, mi is érezzük: ez is csak azért van, hogy ne haljon meg most. Ha így folytatja: még.

Horváth filmje nem, vagy nem csak arról szól, hogy mit tesznek a függőkkel az ellenőrizhetetlen összetételű, követhetetlen hatású dizájnerdrogok, sokkal inkább arról, ahogy ez a világ (a használóké) működik, ahogy összemósodik azokéval, akik ugyanazon az utcákon, tereken járnak. Ahogy ez a két dimenzió láthatatlanul metszi egymást. Megrendítő, természetes pillanatok azok, amikor Geriék mellett elsuhan egy babakocsi, amikor a padon ülő idegen srácok nézik, ahogy a bozótban épp eldobott ásványvizet keresnek a cucchoz. Itt vannak előtűnk, mégis távol. És nem is feltétlenül együtt: ugyan a filmet nézve az lehet az érzésünk, Geriék összetartanak, figyelnek egymásra, de ez hazugság, nem létezik ott igaz barátság, s ezt ők maguk jegyzik meg, hisz többször is, többféleképpen előkerül a téma. Tényleg nincs félrebeszélés: a drogos ilyen – mondják magukról egyes szám harmadik személyben –, az anyagért hajlandó sok mindenre, de mindenki kihasznál mindenkit. Ez ilyen, ez ennyi.

Elképzelni sem tudom, hogy lehet így élni, valahogy így fogalmaz Geri édesanyja, s ezzel tulajdonképpen ki is mondta, miért is fontos film a *Dizájneren*. Igazából még csak nem is a közönytől beszél. Hanem a tehetetlenségről. Geriék nem találják a kiutat, mi meg nem találjuk az utat hozzájuk. Meg vagyunk dermedve mind.

DIZÁJNEREN – magyar dokumentumfilm, 2016. Rendezte: **Horváth Balázs**. Kép: **Botos Tamás** és **Horváth Balázs**. Zene: **Kristóf Márton, Porteleki Áron** és **Szabó Bálint**. Vágó: **Pap Levente**. Producer: **Pusztai András**. Gyártó: Forgalmazó: **Circo Film Kft.** 90 perc.

